

ปลากะพงขาว(*Lates calcarifer* (Bloch))

ปลากะพง มีหลายชนิด อาทิ ปลากะพงขาว ปลากะพงดำ ปลากะพงแดง และปลากะพงลาย แต่ปลากะพงที่นิยมรับประทาน และเลี้ยงกันมากจะเป็นปลากะพงขาวเป็นหลัก

ปลากะพงขาว

ปลากะพงขาว เป็นปลากะพงที่พบบ่อยในแหล่งน้ำกร่อย เป็นปลาที่มีราคาแพง นิยมนำประกอบอาหารหลายเมนู อาทิ ปลากะพงทอด ต้มยำปลากะพง ปลากะพงราดพริก เป็นต้น

ปลากะพงขาวที่มีจำหน่ายในท้องตลาดเป็นปลาที่ได้จากการเพาะเลี้ยงเป็นหลัก โดยนิยมเลี้ยงในกระชังตามแหล่งน้ำกร่อยบริเวณปากแม่น้ำ และชายทะเล ซึ่งมีแหล่งเพาะเลี้ยงหลักอยู่บริเวณปากแม่น้ำบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา และพื้นที่ปากแม่น้ำ และชายทะเลทางภาคใต้ แต่ทั้งนี้ บางพื้นที่มีการเลี้ยงในบ่อดินบริเวณพื้นที่ที่อยู่ใกล้กับทะเล เนื่องจากการเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชังบริเวณปากแม่น้ำมักประสบปัญหาขาดทุนจากสภาพน้ำในแม่น้ำเน่าเสียหรือมีคุณภาพน้ำไม่เหมาะสม ทำให้มีการเลี้ยงปลากะพงขาวในบ่อเพิ่มมากขึ้น

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Lates calcarifer* (Bloch)

ชื่อสามัญ : Giant Perch

ชื่อถิ่น : ปลากะพง ปลากะพงขาว และปลากะพงน้ำจืด

อนุกรมวิธาน

Phylum : Choroata

Sub-phylum : Vertebrata

Class : Pisces

Sub-class : Teleostomi

Order : Percomorphi

Family : Centropomidae

Genus : Lates

Species : Calcarifer

ลักษณะทั่วไป

ปลากะพงมีลักษณะรูปร่างแบน และยาว หัวมีขนาดเล็กเมื่อเทียบกับลำตัว และค่อยโค้งมนขึ้นตามบริเวณไหล่ และส่วนหลัง ส่วนปากกว้าง มีปากล่างยื่นยาวมากกว่าปากบน มีขอบปากบน และล่างมน ส่วนช่องปากมีลักษณะเฉียงลงด้านล่าง ภายในปากตามขากรรไกรบน และล่างมีฟันขนาดเล็ก จำนวนมาก ส่วนตาของปลากะพงมีขนาดปานกลาง ไม่มีเยื่อหุ้ม ถัดมาเป็นแผ่นแก้มปิดเหงือกขนาดใหญ่

เกล็ดของปลากะพงมีลักษณะค่อนข้างใหญ่ เกล็ดบริเวณสันหลังออกสีน้ำตาลเงินหรือเขียวปนเทา และไล่เป็นสีน้ำตาลเงินจนถึงส่วนกลางของลำตัว ส่วนต่ำสุดจากกลางลำตัวจนถึงส่วนท้องมีเกล็ดเป็นสีขาว และมีเส้นข้างตัวโค้งไปตามแนวสันหลัง

ปลากะพงมีครีบหลัง ครีบกัน ครีบหาง ที่ออกสีเทาปนดำ โดยครีบหลังแบ่งเป็น ๒ ส่วน คือ ครีบหลังส่วนแรกเป็นหนามแหลมขนาดใหญ่ ๕-๗ อัน โดยหนามแหลมอันแรกมีขนาดสั้น ถัดมามีความยาวมากที่สุด และค่อยๆ สั้นลงตามลำดับ โดยแต่ละอันมีแผ่นหนังเชื่อมติดกัน ถัดมาเป็นครีบหลังส่วนที่ ๒ ที่แยกออกจากครีบส่วนแรกอย่างชัดเจน เป็นครีบหลังอ่อนเชื่อมติดด้วยแผ่นหนัง

ส่วนครีบทู และครีบอกค่อนข้างยาว โดยครีบทูมีสีเหลืองใส ส่วนครีบอกมีสีขาว ส่วนครีบกันมีสีเทาปนดำ มีก้านครีบแข็ง และแหลม ๓ อัน ข้อยางสั้น และมีปลายหางเป็นแนวตรง

ปลากะพงขาวเป็นปลาที่ไม่มีอวัยวะเพศให้มองเห็นภายนอก มีขนาดที่พบทั่วไปประมาณ ๕-๑๐ กิโลกรัม ยาวประมาณ ๒๐-๔๐ เมตร โดยชนิดที่อาศัยในทะเลหรือตามแหล่งน้ำกร่อยจะมีเกล็ดส่วนบนเป็นสีฟ้าอมเขียว ด้านข้างลำตัว และส่วนท้องมีสีขาวเงิน ส่วนครีบทูมีสีเหลือง มีครีบหางครึ่งบนเป็นสีเหลืองส่วนครึ่งล่างเป็นสีดำ ส่วนชนิดที่อาศัยในแม่น้ำหรือน้ำจืดจะมีเกล็ดส่วนบนเป็นสีดำ ด้านข้าง และส่วนท้องมีสีขาวเงิน ส่วนครีบทูมีสีดำล้วน โดยปลากะพงที่พบในแหล่งน้ำเค็มหรือน้ำกร่อยมักจะมีขนาดใหญ่กว่าที่พบในแหล่งน้ำจืด

แหล่งอาศัย

ปลากะพงมีการแพร่กระจายในภูมิภาคเอเชีย พบได้ทั้งในแหล่งน้ำจืด เช่น ปลากะพงลาย และแหล่งน้ำกร่อย เช่น ปลากะพงขาว ในแถบเอเชียที่มีการพบปลากะพง ได้แก่ จีนตอนใต้ พม่า เวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย เป็นต้น

ในประเทศไทยพบปลากะพงขาวมากในทุกจังหวัดที่ติดกับทะเล ทั้งในอ่าวไทย และอันดามัน โดยชุกชุมมาก บริเวณปากแม่น้ำชายฝั่งทะเลน้ำกร่อย และตอนเหนือปากแม่น้ำที่เป็นแหล่งน้ำจืด

- บริเวณน้ำจืดที่พบ ได้แก่ แม่น้ำ ลำคลอง หรือแอ่งน้ำใกล้ชายฝั่งทะเลที่น้ำทะเลสามารถแพร่ถึงในช่วงฤดูฝน ทำให้มีสภาพเป็นน้ำจืดค่อนข้างกร่อยเล็กน้อย มีค่าความเค็มตั้งแต่ ๑.๐-๒๐.๐ ppm
- บริเวณน้ำกร่อยที่พบ ได้แก่ บริเวณแม่น้ำ ลำคลองที่ติดกับทะเลหรือทะเลสาบ มีการหนุนหรือไหลเข้าของน้ำทะเลตามรอบน้ำขึ้นน้ำลง เป็นพื้นที่ที่มีค่าความเค็มสูงกว่าบริเวณแรก มีค่าความเค็มระหว่าง ๒๐-๓๐ ppm

การดำรงชีพ และการสืบพันธุ์

ปลากะพงขาวจัดเป็นปลากินเนื้อที่กินสิ่งมีชีวิตขนาดเล็กกว่าทุกชนิดเป็นอาหาร เช่น ปลาขนาดเล็ก กุ้ง และปู และเป็นปลาที่กินพวกเดียวกันที่มีขนาดเล็กกว่าเป็นอาหารเช่นกัน แต่สามารถนำมาเลี้ยงให้กินอาหารที่ไม่มีชีวิตได้ เช่น อาหารเม็ดสำเร็จรูป รวมถึงเศษปลา หรือ ซากสัตว์ ทั้งนี้ ปลากะพงขาวในธรรมชาติมักอาศัย และหาอาหารเป็นฝูง ซึ่งปลาที่มีขนาดเล็กจะมีนิสัยดุกว่าปลาขนาดใหญ่ แต่จะหายไปเองเมื่อเติบโตขึ้น

การผสมพันธุ์ และวางไข่

ปลากะพงขาวที่เติบโตจนพร้อมเข้าสู่การผสมพันธุ์ได้จะมีความยาวประมาณ ๕๐ เซนติเมตร หรือหนักประมาณ ๓.๐ กิโลกรัม และมีอายุไม่น้อยกว่า ๓.๕ ปี โดยปลาเพศเมียที่พร้อมผสมพันธุ์มักมีขนาด และอายุมากกว่าปลาเพศผู้ที่พร้อมผสมพันธุ์

ฤดูผสมพันธุ์ของปลากะพงขาวจะเริ่มในช่วงกลางฤดูร้อน โดยพ่อแม่ปลาที่มีไข่ และน้ำเชื้อพร้อมผสมพันธุ์จะว่ายจากแหล่งน้ำจืดไปหาแหล่งน้ำกร่อยบริเวณปากแม่น้ำหรือเขตติดต่อกับทะเลที่มีความเค็มปานกลาง หรือประมาณ ๒๕-๓๒ ppm เมื่อผสมพันธุ์ และวางไข่เสร็จก็จะอพยพกลับเข้ามายังเหนือปากแม่น้ำ

ในภาคใต้ฝั่งตะวันตก ปลากะพงขาวจะวางไข่ก่อนฤดูฝนเล็กน้อย ในช่วงเดือนมีนาคม-มิถุนายน และในทางชายทะเลฝั่งอ่าวไทย ปลากะพงขาวจะวางไข่ในช่วงเดือนกรกฎาคม-ตุลาคม เพราะอิทธิพลของฤดูมรสุมที่แตกต่างกันในแต่ละพื้นที่

การผสมพันธุ์จะมีอัตราส่วนแม่ปลา ๑ ตัว/พ่อปลา ๓-๕ ตัว ใช้ช่วงการผสมพันธุ์ในขณะน้ำทะเลขึ้นเวลาประมาณ ๑๙.๐๐-๒๒.๐๐ น. ซึ่งจะอยู่ในช่วงกลางเดือน และปลายเดือน

ปลากะพงขาววางไข่ในแต่ละครั้งจำนวน ๒-๔ แสนฟอง ไข่ที่มีการผสมน้ำเชื้อแล้วจะลอยน้ำ มีขนาดประมาณ ๐.๘ มิลลิเมตร และไข่ที่ผสมแล้วจะฟักเป็นตัวประมาณ ๑๖-๑๘ ชั่วโมง หลังการผสม

ลูกปลากะพงขาวหลังจากการฟักจะมีความยาว ๑.๒ มิลลิเมตร ซึ่งจะลอยตัวตามกระแสน้ำเข้าไปอาศัยตาม
แอ่งน้ำหรือขอบฝั่งที่เป็นป่าชายเลนถัดจากทะเลเข้าไป

การเลี้ยงปลากะพงในกระชัง

รูปแบบกระชังปลากะพง

๑. กระชังอยู่กับที่

กระชังอยู่กับที่เป็นกระชังที่ถูกผูกยึดกับเสาไม้ที่ปักกับพื้นดิน แต่ให้สามารถลอยขึ้นตามระดับน้ำได้ เสาอาจทำ
ด้วยไม้ไผ่ ไม้เนื้อแข็ง หรือ เหล็ก

๒. กระจกลอยน้ำ

กระจกลอยน้ำเป็นกระจกที่ทำขึ้นบนวัสดุที่ลอยเหนือน้ำ เช่น โป๊ะ ทุ่นลอยน้ำ หรือ แพ นิยมใช้บริเวณแหล่งน้ำที่มีความแตกต่างของความลึกระหว่างน้ำขึ้นน้ำลงตั้งแต่ ๑ เมตร ขึ้นไป และน้ำขึ้นสูงสุดมากกว่า ๒ เมตร ขึ้นไป ซึ่งตัวกระจกจะผูกติดหรือสร้างติดกับแพ หรือทุ่นลอย นิยมมากในบริเวณชายฝั่งทะเลอันดามัน ได้แก่ จังหวัดสตูล ตรัง กระบี่ ระนอง พังงา เป็นต้น มี ๒ แบบย่อย คือ

- กระจกลอยแบบมีโครง เป็นกระจกที่มีโครงวัสดุยึดตัวกระจกให้ความแข็งแรง เช่น เหล็กหรือไม้ไผ่ มีโครงทั้งส่วนบนน้ำ และใต้น้ำ ตัวกระจกสามารถกางได้เต็มที่ กระจกไม่ลู่หรือพับตามแรงของกระแสน้ำ
- กระจกลอยแบบไม่มีโครง เป็นกระจกที่มีเฉพาะตัวกระจกผูกติดกับทุ่นหรือแพ ไม่มีโครงยึด กระจกแบบนี้สามารถลู่พับตามกระแสน้ำได้ง่าย ทำให้พื้นที่กระจกน้อยลง และการถ่ายเทอากาศไม่ดีพอ

ขนาดกระจกแบบลอยน้ำที่นิยมใช้กันมาก ได้แก่ ขนาด $๓ \times ๓ \times ๒$ เมตร $๔ \times ๔ \times ๒$ เมตร $๕ \times ๕ \times ๒$ เมตร และ $๗ \times ๘ \times ๒$ เมตร

การคัดขนาด และการปล่อย

การเลี้ยงปลากะพงขาวในกระจกจะต้องคัดปลาที่ใกล้เคียงกันปล่อยในกระจกเดียวกัน เพราะหากปลามีขนาดต่างกันจะทำให้ปลาที่มีขนาดใหญ่จะแย่งกินอาหารจากปลาเล็กหมดก่อน ทำให้ปลาโตไม่เท่ากัน

ลูกปลากะพงที่เริ่มปล่อยสามารถปล่อยได้ตั้งแต่ขนาด ๑.๕ เซนติเมตร ขึ้นไป อัตราการปล่อย ๑๐๐-๓๐๐ ตัว/ตารางเมตร ขึ้นอยู่กับขนาด และคุณภาพน้ำ ได้แก่

- ลูกปลากะพงขาวขนาด ๑.๕-๒.๐ เซนติเมตร อัตราปล่อย ๕๐๐-๗๕๐ ตัว/ตารางเมตร
- ลูกปลากะพงขาวขนาด ๕.๐-๗.๐ เซนติเมตร อัตราปล่อย ๔๐๐-๕๐๐ ตัว/ตารางเมตร
- ลูกปลากะพงขาวขนาด ๑๐.๐-๑๕.๐ เซนติเมตร อัตราปล่อย ๒๐๐-๒๕๐ ตัว/ตารางเมตร
- ลูกปลากะพงขาวที่เลี้ยงในกระชังจะเจริญเติบโตได้ขนาดตลาด (๕๐๐-๘๐๐ กรัม)

การคำนวณอัตราการปล่อย

จำนวนปลาที่ปล่อย (ตัว/ลบ.ม.) = น้ำหนักปลาที่จะจับ/ลบ.ม.

***** น้ำหนักเฉลี่ยของปลาที่ต้องการจับ

การปล่อยลูกปลากะพงขนาด ๑๐-๑๕ เซนติเมตร อัตรา ๑๐๐ ตัว/ตารางเมตร จะใช้เวลาเลี้ยงประมาณ ๖-๗ เดือน

อาหารที่ใช้เลี้ยง ได้แก่ อาหารสำเร็จรูป ส่วนอาหารมีชีวิต ได้แก่ ปลาเบ็ด